

LITERATURA

Vycházejí vynikající překlady světové literatury a neuvěřitelná spousta dětských knih. Pouští a pralesem, Tvrdá pěst Tuáregů, Objevitelé a dobyvatelé... Počkají na nás v knihovnách a knihovničkách, stejně jako Zamarovského Objevení Tróje nebo Obrácený půlměsíc Hanzelky a Zikmunda. Na západě vyjdou třeba Steinbeckovy Toulky s Charleyem anebo taky Smrt favorita od Dicka Francise. A Tiché jaro. Na východě Jeden den Ivana Denisoviče...

Po celý rok probíhají oslavy stého výročí od smrti Boženy Němcové (zemřela 21. ledna 1862). Je to Světové výročí UNESCO a byla pro ně zřízena zvláštní komise, jejímž předsedou je akademik Zdeněk Nejedlý. Mají mnoho podob, počínaje slavnostním večerem v Národním divadle přes nejrůznější přednášky a výstavy, nová vydání jejich knih a oslavné články v tisku. Uctívání nezná mezí.

V nastupujícím roce se dožívá naše milovaná Božena Němcová prvního století své nesmrtelnosti.

Lidová demokracie, 31. 12. 1962

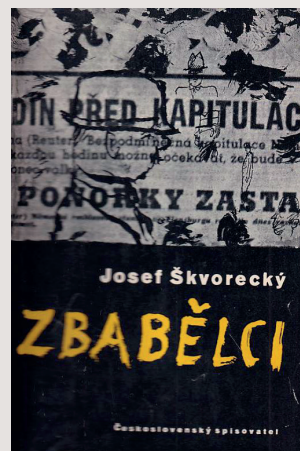
Božena Němcová

ČESKOSLOVENŠTÍ SPISOVATELÉ

Marie Majerová slaví 80. narozeniny. Dostane Řád Klementa Gottwalda za budování socialistické vlasti. Vladimír Škutina má na krku kriminál. 12. ledna 1962 je odsouzen za větu: „Prezident Novotný je vůl, gauner a vyložený despota“, kterou pronesl v hospodě U Jelínků. Dostane šest měsíců s podmínkou na dva roky (trestný čin snižování vážnosti prezidenta republiky). Vladimír Páral (pod pseudonymem Jan Laban) napíše svou první knihu – v krajském deníku Průboj vychází na pokračování jeho Šest pekelných nocí. Zdeněk Rotrekl je propuštěn na amnestii a nastupuje do práce jako pomocný dělník. Jaroslav Dietl se stává spisovatelem z povolání. Egon Bondy nastupuje do zaměstnání v bibliografickém oddělení Státní knihovny ČSSR. V redakci časopisu ABC na Gorkého náměstí v Praze se objeví Jaroslav Foglar s dotazem, jestli by neměli zájem o spolupráci. – Měli.

Poměry se uvolňují. Příkladem mohou být Škvoreckého **Zbabělci**, kteří jsou stále na indexu. „Někdy kolem roku 1962 se kolem mě začalo šeptat, že se uvažuje o druhém vydání. Jednoho dne jsem skutečně dostal pozvánku do budovy Ústředního výboru strany,“ píše Škvorecký ve vzpomínkách. ... „Ukázalo se, že nové vydání je možné za cenu jistého kompromisu. Soudruh pokašlával, já neřikal nic a obával jsem se, že na mě budou chtít, abych tam připsal stranického sekretáře. Soudruzi mi však nejprve vysvětlili, že Zbabělci byli v roce 1959 zabaveni usnesením presidia Ústředního výboru strany. Každé takové usnesení platí, dokud není zrušeno jiným usnesením. Presidium se tedy sejde, aby usnesení o Zbabělcích zrušilo. Ale aby se jim to, jaksi, ulehčilo – většinou to jsou titíž soudruzi, co se v roce 1959 usnesli na předchozím usnesení – musí autor projevit dobrou vůli a román, ačkoli strana mezitím uznala, že je nezávadný, učinit ještě poněkud nezávadnějším.“ ... Druhé vydání Zbabělců vyjde v roce 1964.

Zbabělci, vydání z roku 1958

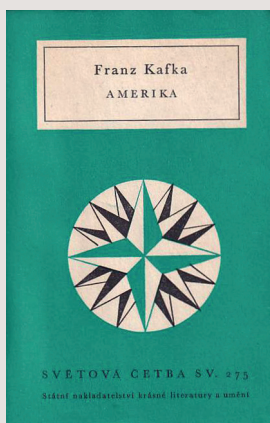

Z NOVÝCH KNIH

Státní nakladatelství krásné literatury a umění vydává Kafkovu **Ameriku** (v překladu Dagmar Eisnerové). Tamtéž vychází i Ferlinghettiho **Lunapark v hlavě** (Coney Island of the mind) v překladu Jana Zábrany nebo **Babbitt**, román Sinclaira Lewise, který přeložil Josef Škvorecký.

V Čs. spisovatelé vychází kniha **Lidé roky život**, první část vzpomínek spisovatele Ilije Erenburga, kniha Heleny Čapkové **Moji milí bratři** (s ilustracemi Věry a Pavla Brázdových) a poprvé zde také vychází **Dita Saxová** od Arnošta Lustiga.

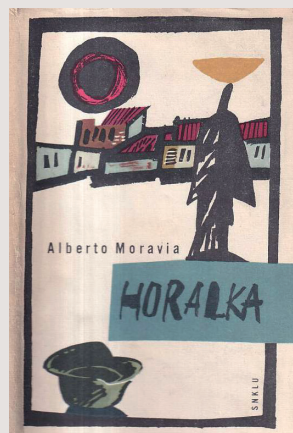
V Klubu čtenářů vyjde **Horalka** (La Ciociara), román italského spisovatele Alberta Moravii. Nedávno byl zfilmován a toho roku Sophia Lorenová za titulní roli získala Oscara.

Amerika

Lidé, roky, život

Horalka

V Mladé frontě vydají **Temné aleje**. Povídky Ivana Bunina přeložili Tatjana Hašková a Jan Zábrana. Výbor z povídek A. P. Čechova nazvaný **Okamžiky** vychází v nákladu 64 500 výtisků...

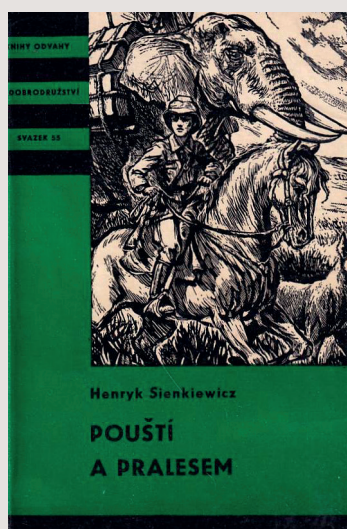
LITERATURA PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Jiřímu Trnkovi ve Státním nakladatelství dětské knihy (SNDK) vydají knížku **Zahrada**, kterou sám napsal a ilustroval. Příběh pěti kluků, kteří za starou zdí

objeví tajuplnou zahradu – kde vládne velký a zlý kocour – ještě téhož roku přečte dětem v rozhlasu Karel Höger.

V SNDK také poprvé vychází kniha M. V. Kratochvíla **Objevitelé a dobyvatelé** s ilustracemi Zdeňka Buriana. Dobrodružné příběhy odvážných mužů jako Čang Čchien, Čeng Che, Kolumbus, Magellan, Vasco de Gama, Cook, Miklucho-Maklaj, Przewalski, Holub, Amundsen či Cortéz fascinují dodnes.

V SNKLU vycházejí **Čínské lidové pohádky** sinoložky Dany Šťovíčkové s ilustracemi a v úpravě Zdeňka Sklenáře.

Pouští a pralesem

A další smršť knížek, včetně těch se čtyřmi černými proužky na barevném hřbetu z edice Knihy odvahy a dobrodružství: jen toho roku je to třeba Sienkiewiczovo **Pouští a pralesem**, Tvrdá pět **Tuáregů** Jaroslava R. Vávry, Kocourkova **Vzpoura na lodi Bounty**, Setonovi **Dva divoši**, Čing, **hrdý orel Tádžikistán**u od Josefa Kováře, **Kočovníci severu** Jamese Curwooda...

Vycházejí Štorchovi **Lovci mamutů** nebo **Osada Havranů** s ilustracemi Zdeňka Buriana; Frýbortovi **Lidé, věci, dobrodružství**, **Čaroděj ze země Oz** od Franka Bauma, **Děti z Bullerbynu** s ilustracemi Heleny Zmatlíkové, Verneův **Vynález zkázy** s ilustracemi

Kamila Lhotáka, Kiplingova povídková kniha **Rikki-tikki-tavi a jiné povídky o zvířatech**... A v nových vydáních **Honzíkova cesta**, **Malý Bobeš**, **Čuk a Gek**, **Práče**.

VĚDECKOFANTASTICKÁ LITERATURA

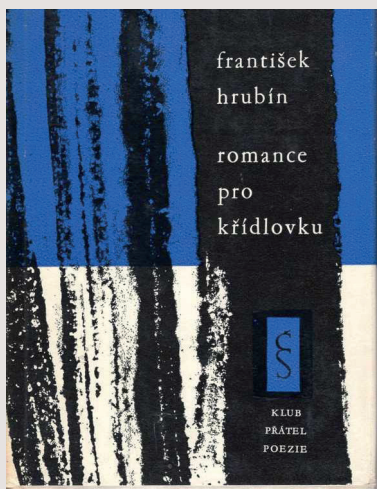
Za „záležitost mladých“ se dá považovat i sci-fi. Kromě **Výpravy opačným směrem**, sbírky devíti vědeckofantastických povídek Josefa Nesvadby (z nichž

ta nazvaná Upír Ltd. se stane později námětem k filmu Upír z Feratu), vychází solidní výběr překladů. V Mladé frontě třeba **Návrat z hvězd** polského spisovatele Stanislaw Lema nebo v SNKLU **Oceánem hvězd** (Across a sea of stars), sedm fantastických povídek Arthura C. Clarka.

V Sovětském svazu jsou populární bratři Arkadij a Boris Strugačtí; doma jim právě vyšli **Stážisté** (Стажеры, u nás jako Tachmasib letí k Saturnu v nakladatelství Svět sovětů) a **Pokus o útěk** (Попытка к бегству). V Mladé frontě jim vydají jejich prvotinu **Planeta nachových mračen** (už o rok dříve to stihla bratislavská Smena) a vzápětí také sbírku povídek **Poledne, 22. století** (Полдень, XXII век). Ve Světě sovětů vychází i **Cesta na Amalteu** (v antologii Druhé povídky z vesmíru). Jejich „dvorním překladatelem“ je Jaroslav Piskáček.

POEZIE A DRAMA

V Čs. spisovateli vychází Hrubínova **Romance pro křídlovku** a také třeba **Hodina mezi psem a vlkem**, lyrika brněnského básníka Jana Skácela. V edici Klub přátel poezie vydají výbor z Rimbaudových básní, prózy a dopisů **Já je někdo jiný**, který připravil Lumír Čivrný (náklad je 22 400 výtisků).

Romance pro křídlovku

SNKLU vydá **5 her Arthura Millera** (v překladu Františka Vrby). S patřičným odůvodněním: Byť i byl nucen svou situací – jak řekl sám – „individuálního podnikatele, který nabízí své zboží nepřátelskému trhu“, k určitým ústupkům a nemá také zatím plnou odvahu k revolučnímu řešení, přece je svými názory a cíli uměleckými i společenskými blížký citění socialistického člověka.

Antologie Puškinovy lyriky nazvaná **Vyšel jsem dřív než hvězda ranní** (v překladu Emanuela

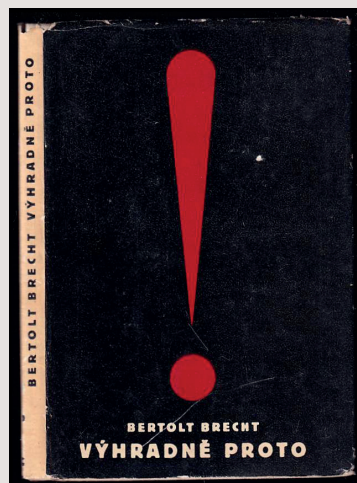
Frynty) vychází jako členská prémie SNKLU v nákladu 140 000 výtisků...

V Mladé frontě vycházejí básně Ivana Diviše ve sbírce

Eliášův oheň. Čs. spisovatel vydá jeho **Deník molekuly.**

V Orbisu vydají hru Josefa Topola **Jejich den**, hra o mladých lidech a jejich „odporu k všemu přežilému“, která při svém nedávném uvedení vzbudila rozruch, a také Kunderovy **Majitele klíčů** – drama, jež mělo nedávno premiéru.

Naše vojsko vydává výbor z Brechtových básní nazvaný **Výhradně proto.** Vycházejí i jeho hry, stejně jako hry Sartrovy...

Výhradně proto

LITERATURA FAKTU A PŘÍRUČKY

Vycházejí první knihy slovenského právníka Vojtěcha Zamarovského; v tomto roce je to **Objevení Tróje** (v Mladé frontě). Zamarovský, který nemůže pracovat v oboru, nejde hlavou proti zdi. Svoji sečtělou a pracovitou zaměří směrem, který ho baví, stane se popularizátorem historie a průkopníkem žánru „historický cestopis“ a „archeologická detektivka“.

Cestovatelům Hanzelkovi a Zikmundovi vyjde kniha cestopisných reportáží

Obrácený půlměsíc.

Orbis vydává knihu Miloše Poláka **Učme se bridž.** „Téměř se vyrovná šachu důmyslností a množstvím kombinací; předčí jej však psychologickým založením a kolektivností“, praví se zde o hře, donedávna odsuzované jako buržoazní přežitek.

Radoslav Selucký vydává knihu esejí **Ekonomie a život**; psychiatrička Jiřina Knoblochová publikaci **Láska, manželství a ty** (oba se po roce 1968 sejdou v kanadské emigraci).

Dušan Hamšík píše **O zuřivém reportéru E. E. Kischovi.**

Josef Čísařovský vydá monografii o sochaři Oto Gutfreundovi. Oceňuje v ní jeho smysl „pro vyjádření nového, které ještě nenastoupilo, a starého, jež je odsouzeno k zániku“.

PŘÍRUČNÍ SLOVNÍK NAUČNÝ

Vychází první ze čtyř dílů **Příručního slovníku naučného**, „první socialistické encyklopedie“. Tato encyklopedie, kterou připravila Československá akademie věd, byla zamýšlena jako předstupeň k rozsáhlejšímu dílu, jež mělo nahradit předválečný Ottův slovník naučný. Čtyři svazky vyjdou v letech 1962–1967, mají 3 648 stránek a obsahují celkem 42 472 hesel. Hlavním redaktorem je akademik Vladimír Procházka.

Slovník vydalo Nakladatelství Čs. akademie věd v celkovém nákladu 311 000 výtisků; stál 348 Kčs. Zajímavé je, že náklady jednotlivých dílů se lišily (I. – 50 000, II. – 75 000, III. a IV. dokonce 93 000), kompletních vydání tedy bylo zřejmě jen 50 000. Zda si někdo stěžoval, není známo.

Mělo jít o encyklopedii sice vědeckou, ale lidovou, založenou na vědeckém světovém názoru marxismu-leninismu a zachycující „nejen současnou skutečnost, ale i její vývoj“, a to zejména v případě dějin, kde je „plně respektována skutečnost, že jejich tvůrcem je lid“. Role „velkých osobností“ v dějinách je nahlížena optikou toho, jak „vyjadřovaly hlavní tendence vývoje své doby“. Z dnešního pohledu je také zvláště pozoruhodné odsouzení hlediska, které chápe svět z pohledu „bílého muže“. V úvodních poznámkách se tak píše:

„Ve výkladech o jednotlivých zemích a o jejich historii bylo třeba přihlížet patřičně k neevropským národům a k jejich přínosu v historii lidstva oproti pojetí, obvyklému v buržoazních encyklopediích, které na celé dějiny i na všechny země a světadíly hledělo především ze stanoviska ‚bílého muže‘ a přehlíželo dějiny zemí a národů, dokud nebyly ‚objeveny‘ a kolonizovány Evropany.“

